

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Az első kézfogás

Az ember gyönyörködik a pirka-dásban, még ha nem is tudja pontosan meghatározni, hogy a földnek milyen szélessége és milyen hosszúsága alatt fekszik az a rögmorzsa, amelyet először csókolott meg a permetező fényzőn. A megvilágosodás nem törődik geográfiai konvenciókkal. Köszönteni illik azt, akárhonnan jöjjön is, akármilyen gyöngéragyogással is. Ha így fogjuk fel a béke, a megértés, a nemzeti testvérísülések lassan és félénken hasadó gondolatát, akkor mindjárt nem jelentéktelen semmisé, ami ennek a gondolatnak csak egy sugarát is ráereszti az emberiségre. Ezen a szemüvegen nézve Marosludas egy imponáló helységnek tetszik, bárha valójában szerény helyecske és a Magyar Szövetség marosludasi járási köre az energiák friss lendülettel dolgozó akkumulátorának látszik, bárha talán nagyon szerény alakulás. De a politikai megértésnek az a ténye, amely e sorokat iniciálja, jelentőséget ad mindkettőnek: Marosludasnak és a Magyar Szövetség marosludasi körének is, mert ebből a megértésből érettebb, higgadtabb idők reggeli hangulata dereng elő nagyon biztatóan.

A Magyar Szövetség marosludasi járási köre alakuló közgyűlést tartott az elmúlt vasárnapon és erre a Zsidó Nemzeti Szövetség ottani csoportját is meghívta az előkészítőbizottság. Nem olyan hír ez, amit kövér betűkkel szokott hangsúlyozni az újságírás. Nem nagy eredmény. Nem is esemény. Mégis fontos. Nem fontosabb, de van olyan érdekes és várakoztató, mint az első kézfogás két olyan ember között, akiket előítélet és elfogultság, vagy az érdekek kölcsönös féltése igen sokáig távolartott egymástól.

A Magyar Szövetség és a zsidó nemzetiség, mióta a kisebbségek életére utalták őket a változott viszonyok, most találkoztak először. A saját jövőjük és az ország konszolidációja nem izolálást és eltávolodást követel tőlük, hanem összeemeledést és fegyverbarátságot azon a területen, ahol a saját kulturájuk kára nélkül, együttesen küzdhetnének kisebbségi jogaikért. A Magyar Szövetség nem kereste a közeledést, a Zsidó Nemzeti Szövetség hiába kereste volna. Az egyiket tartózkodásra biztatta a régi büszkeség, a másikat a friss öntudat, amely nem gyöngébb amannál. Mi bennünk, akik nemcsak a magunk jogaira vigyázunk gondosan, örökké viaszto vigyázattal, de minden faj, minden nemzet jogaira is, meg volt a kész-

ség az együttműködésre, de már a felkínálkozásra nem volt meg a hajlandóság. Az elnyomást még a gyöngéd és előkelő visszautasítások formájában sem viselhetjük el. A kezdeményező lépést a Magyar Szövetségtől vártuk, de ott ugylátszik, az volt eddig "a felfogás, hogy a magyarban feloldódó zsidó energiát el lehet fogadni, de nem azt, amely az asszimiláció helyett a kooperálás útját keresi. Nem rekrimálunk, csak megállapítjuk, hogy az életet követelő jog több, mint a tradíció és egy új életformák közé szorított népelet nem ragaszkodhatik az elmúlt életek törvényeihez.

Egészen bizonyos, hogy a nemzeti kisebbségek helyzete tisztultabb és áttekinthetőbb volna, ha a két kisebbség:

a magyar és a zsidó összefogott volna és jól megfontolt politikával meggyőzte volna az uralkodó nemzetet, hogy a kisebbségek szabad élete és szabad fejlődése igen fontos feltétele az állam konszolidálásának. Amit megtenni elmulasztottak, hát azt most ne hánytorgassuk fel senkinek. A jövőben talán másként lesz. Bizonyosan nem tudjuk, mert nem tudjuk: a maga ötletéből keresett-e érintkezést a Zsidó Nemzeti Szövetséggel a marosludasi Magyar Szövetség, vagy a központ utasítása kötelezte-e erre a kézfogásra. Ha ez utóbbi feltevés a helyesebb, akkor a marosludasi találkozásnak valóban igen értékes a politikai jelentősége. Ha az első feltevés igaz, a marosludasi kézfogás akkor is szép gesztus volt.

Készülnek a parlament megnyitására

Take Jonescu programot ad — Averescu házelnök akar lenni — A pártok értekezletei — Belügyminiszterválság

Az Uj Kelet tudósítójától.

A parlament megnyitásának lázas előkészületei foglalkoztatják a politikai pártokat. Január 17-én a parlamentet feltétlenül megnyitják, mert az alkotmány ezt így írja elő. A további elnapolásról szóló hírek nem fedik a valóságot.

A miniszterelnök sajtója már ismerteti az új kormány programját, amelyet a kormányelnök a megnyitó ülésen fog kifejteni. Az „Epoca” legújabb száma azt írja, hogy a megnyitás alkalmával Take Jonescu hosszabb beszédet tart; kifejti az okot, amely maga után vonja megbízatását, az Averescu-kormány lemondását és végül kifejti programját. Programja csakis a pénzügyi reformok és a választójogi reform megszavazásából áll. Egyben felhívást intéz valamennyi párthoz, kűldjék ki megbízottjaikat a választójogi reform végleges megszerkesztésére. Az előzetes választójogi tervezet már Take Jonescunál van, aki azt beható tanulmányozás tárgyává tette, hogy így az könnyebben letárgyalható legyen.

A kormányhoz közelálló politikusok folytatják a hangulat befolyásolását és kijelentéseikben állandóan a liberálisok hatalomrajutásának veszedelmét jósolják, ha a mai kormány nem tudna többséghez jutni, legalább is a választójogi törvény megszavazására. G. Filipescu az „Adeverul”-nak interjút adott, amelyben kijelenti, hogy

Take Jonescu joggal számít többségre.

Jorga kijelentette neki: Én csak egyetlen szavazat vagyok, de minden erőmmel támogatom a Take-kormányt. Az averescanusok közül mintegy 100 csatlakozik Take Jonescuhoz. A parasztpárt és az erdélyi nemzeti párt meg fogja szavazni a választói reformot, amely számukra lét-nemléti kérdés. Ép ezért a választói reformot minden politikai kérdés megelőzésével beteszti a kormány.

Esetleges bizalmatlansági szavazat — mondotta Filipescu — azok öngyilkosságát jelentené, akik azt hozzák. De ha ez a lehetlenség mégis megtörténne, úgy a liberálisok jönnek.

Averescu házelnök?

Több lap azt a hírt közli, hogy Zam-

firescu kamarai elnök lemond elnöki méltóságáról Averescu tábornok javára. A kormány lapjai kéri az „Indreptarea”-t, Averescu lapját, erősítse meg ezt a hírt, amely egyébként valószínűtlen, mert Averescu jól tudja, hogy kisebbségben maradna az elnökválasztásnál. Tény az, hogy Zamfirescu, a kamara elnöke nem kívánja megtartani méltóságát a mellőzés miatt, amely őt a sorozatos királyi kihallgatások alkalmával érte. A törvényhozás elnöke kijelentette, hogy míg magyarázatot nem kap, nem kívánja jogait gyakorolni, mert a sértés a Ház elnökét, az ország legelső közjogi tisztét érte.

A pártok értekezleteit,

melyeken a megnyitó ülésen tanúsítandó magatartásuk fölött fognak dönteni, már összehívták. A legtöbb párt közvetlenül a megnyitás előtt, január 16-án határoz.

Az „Indreptarea” tegnapi száma közli a néppárt jan. 16-iki értekezletének meghívóját. Az értekezletet délután 4 órakor kezdik a szenátus üléstermében. Az értekezleten megszövegezik a benyújtandó bizalmatlansági indítványt.

A parasztpárt parlamenti csoportját ugyan csak január 16-ára hívták össze, hogy határozzanak a kormánnyal szemben tanúsítandó magatartásról.

Jorga pártja vasárnap tart nagygyűlést a Dácia termében, amely alkalommal meghatározza, milyen mértékben és milyen formában adjon kifejezést a kormány iránti bizalmának.

Petrovici nem lép ki a néppártból

Az Averescu-kormány volt munkaügyi miniszteréről olyan hírek terjedtek el, mintha több barátjával együtt szándékában lenne az új kormány táborába átlépni. A volt miniszter ezt a hírt megcáfolja.

Egy újságíró meginterjúvolta Petrovicsot, aki kijelentette, hogy a parlamenti helyzet január 17-én tisztulni fog. A néppárt, amely 204 tagból áll, rendíthetetlen és minden erejével támogatja elnökét, Averescut. Take Jonescu nem maradhat meg és így a politikai helyzet más megoldást követel.

Belügyminiszterválság Beszarábia miatt

Az ellentéteket, amelyek a beszarábiai katonai parancsnokság és a belügyminiszter

között felmerültek, még nem sikerült elsimítani. Az „Adeverul“ tudósítója beszélgetést folytatott Camarasescu belügyminiszterrel a beszarábiai helyzetre vonatkozólag. Camarasescu kijelentette, hogy ebben az ügyben nem ismer személyes kérdést, hanem csak a belügyminiszteri szék tekintélyét védi. Vagy a katonai parancsnokság hatáskörét szorítsák meg — mondotta Camarasescu — vagy én távozom a belügyminiszteri székből.

A néppárt erdélyi tagjai Goga elnökléte alatt külön blokkban tömörülnek

Dr. Jacob képviselő, a kolozsvári értekezletről hazatérve, egy újságíró előtt ezeket mondotta:

— A biharmegyei képviselők és szenátorok a múlt héten Nagyváradon értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a néppárt országos vezetősége elé a következő két határozott követelést terjesztik: 1. Az erdélyi képviselők és szenátorok egy blokkba tömörülve külön autonóm jogot élvezzenek és minden Erdélyt érdeklő kérdésben önállóan dönhessenek. Ez az erdélyi autonóm párt elnököt választana, aki hivatalból alelnöke lenne az országos pártnak. Hogy az erdélyi csoport és a közpöt között az állandó összeköttetés fennálljon, három permanens kiküldöttet választanánk az összeköttetés fentartására. 2. Kívánjuk, hogy az országos párt precizírozza politikai programját. E célból január 16-án d. u. 4 órakor a szenátus üléstermében ülést hívtunk össze, amelyen e két kívánságunk elintézését fog nyerni. Ez a határozatunk szóba került a kolozsvári értekezleten, amelynek nem volt ugyan értekezlet jellege, csupán eszmecsere.

Az újságíró megkérdezte: mi igaz a hírekben, hogy a párt két részre szakadt, az egyik Mihali, a másik Goga körül tömörül?

— Ilyen frakciók egyáltalában nem léteznek, — válaszolta dr. Jacob — a néppárt kötelékét senkinek sincsen szándékában elhagyni. Mihali szerepét magánjellegűnek tekintik és remélik, hogy a helyzetet, politikai hibák elkerülésével sikerülni fog megoldani.

— Kit gondol, képviselő ur, elnöknek, ha a néppárti képviselők kívánsága teljesül?

— Okvetlenül Goga lesz az elnök, — válaszolta a képviselő.

— Mondjon valamit képviselő ur a néppárt és a kormány közötti viszonyról, — kérdezte végül az újságíró.

— Álláspontunk világos, mi ellenzékeny vagyunk a kormánynak. Véglegesen azonban csak január 16-án fogunk dönteni, amikor a pártértekezletet határozni fog.

Vak Rabbí Izsák látomása

Irta: Dr. Frischmann Dezső [2]

... Millió paraszangával magasabban: az Ós-erő, a szent „Gevura“ Szeifirája. Itt akasztják rá az Agyagra az Élet súlyát és itt kötözik rá a Tehetetlenség lerázhatatlan bilincseit. Itt parancsolják meg a magosba dobott kőnek, hogy a föld felé hulljon és a magosba rohanó embernek, hogy a sír felé rohanjon. Itt tervezik a háborút és itt mérik ki az erőt koldusnak és királynak...

Millió paraszangával magasabban: az Ós-szeretet, a szent „Cheszed“ Szeifirája: Itt lakatolják be a mellkasba a Szív csodálatos óraművét. Itt koronázzák meg az Anyákat a bánat királyi fejékeivel. Itt tanítják be furcsán szaladgálni a vércseppeket és itt gyártják a legdrágább drágaköveket, a könnyeket...

Vak Rabbí Izsák feje egyszerre mint bágyadt virág a mellére hanyatlott. Keserű férfi-zokogás rázta meg a mellét. Arca elsápadt, mint a halottnak fehér inge és két üreges szeme: két megásott sír. Rabbí Ezra, Rabbí Azriel és Rabbí Juda ben Zakar sírva ébresztgették, csókolták a palástja szegélyét és szent betűket lármáztak a fülébe: Vak Rabbí Izsák arcába meleg zuhogással ismét beáramlott a vér.

... — Ezer irtózatával élelem táruult a

Minisztertanács Beszarábia és a cenzura ügyében

Tegnap este minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy a beszarábiai katonai főparancsnokra ruházott kivételes hatósági jogok, ezután csakis a határmenti 30 kilométeres katonai zónában, ahol az ostromállapot továbbra is megmarad, gyakorolhatók. A hadügyminiszter beszámolt a vartojenii események miatt megindított vizsgálat menetéről. A minisztertanács utasította a hadügyminisztert a vizsgálat legerélyesebb folytatására és pártatlanságának biztosítására. A vizsgálóbizottságban Mina Minovics törvényszéki orvos is résztvesz.

Ezután a minisztertanács a parlament elé kerülő törvényjavaslatokat foglalkozott, többek között a tisztviselői státusról szóló javaslattal. Take Jonescu mint pénzügyminiszter ezután beszámolt a kincstári helyzetről és kifejtette pénzügyi programját.

A tanácskozás következő tárgyát a cenzura ügye képezte. Stelian Popescu igazságügyminiszter közölte, hogy tegnapra összehívta az ország összes főügyészeit és utasításokkal látta el őket a legújabb cenzurarendelet alkalmazására vonatkozólag. A rendelet a legliberalisabban kell kezelni és csak ott fog történni hatósági közbelépés és eljárás, ahol az állam biztonsága és rendje ellen direkt provokáció történik.

A minisztertanács a hadügyminiszter által a hadsereg felszerelésének kiegészítésére kért hitelt megszavazta. Az összeg 100 milliót tesz ki.

Take Jonescu miniszterelnök jelentette, hogy Marioara hercegnő esküvője Belgrádban lesz a román király és a kormány jelenlétében. Az esküvőt husvét ünnepeére tüntetik ki.

Pénteken újabb minisztertanács lesz, amelyen foglalkozni fognak a bukaresti román újságíró-egylet memorandumával is, amelyben a cenzura ellen tiltakozik. A memorandumban az újságíró-egylet követeli a sajtó alkotmányban lefektetett szabadságát. Camarasescu belügyminiszterhez közelálló politikusok kijelentik, hogy az újságíróknak ezt a tiltakozó memorandumát vissza fogja a minisztertanács utasítani, mert a sajtónak jelenleg nem lehet teljes szabadságot adni.

Kolozsváron Petala tábornok és Tanasescu belügyi államtitkár ma a cenzura körül támadt új helyzetet beszéltek meg. A tábornok és az államtitkár egyelőre elvi meg egyezésre jutottak, különösen a cenzurának a hadizónán belül való kezelését illetőleg. A

hadizónán kívül eső területek cenzura mentességére vonatkozó intézkedések ügyében bevárják előbb az igazságügyminiszter beigérett idevonatkozó rendeletét.

A romániai egyetemek fejlesztése

Segítenek a tankönyvhiányon — A közoktatásügyi miniszter és államtitkár nyilatkozata — Ualutáznak a párisi román diákok

Az Uj Kelet tudósítójától.

Mironescu közoktatásügyi miniszter tegnap magához hívatta a fővárosi újságírókat, hogy tájékoztassa a közvéleményt a minisztérium eddigi működéséről és jövő munka-programjáról.

— Arra töreksem — mondotta a miniszter — hogy reszortomban mindig nyitott ajtók mellett dolgozzunk. Szükségesnek tartom a közvélemény ellenőrzését és szívesen veszem, ha a sajtó útján bármilyen visszaélést tudomásomra hoznak, vagy valamilyen hiányra vonatkozólag szakemberek javaslatot tesznek. Panaszokat felvesz és felvilágosításokat ad a minisztérium sajtóirodája minden szerdán 11—13 óra között.

— Románia egyetemei — folytatta Mironescu, súlyosan érzik a román tankönyvek hiányát. Az eddigi francia tankönyvek nem elégítik ki az igényeket, mert a csatolt területek egyetemi ifjúsága nem beszél franciául. A hiány enyhítésére a minisztérium minden egyetemen kétszáz ezer leies alapot létesített, amelyet kizárólag román tankönyvek kiadására szabad fordítania. A tankönyveket kedvezményes áron, csak tízszázalékos kezelési költség felszámításával bocsátjuk a tanulók rendelkezésére és gondoskodni fogunk, hogy ez az alap ne merüljön ki. Az alap pénzét más célra felhasználni nem lehet. Amennyiben a könyvek szerzői honoráriumra tartanak igényt, azt a könyv árába fogjuk beleszámítani, hogy az alap ezáltal ne veszítsen.

— Az új tanulmányi rendszert — fejezte be nyilatkozatát a közoktatásügyi miniszter — csak a kolozsvári egyetemen vezettük be. A csernovici egyetem a régi osztrák rendszer szerint működik tovább. A kolozsvári egyetemen néhány tanszék még betöltetlen. A bizottság, amely a jelöltek képesítését van hivatva felülvizsgálni, a bukaresti egyetem három tanárát ajánlotta, akiket hamarosan ki fogunk nevezni.

A folyóügyekről Popovici-Baznoseanu tájékoztatta a sajtó képviselőit.

— Köztem és a miniszter ur között —

terkepeit és az elkáprázott tanítványok előtt egyszerre csak ott tűndökölt lángoló hegyeivel, füstölgő romjaival a szent Város: Jeruzsálem.

Vak Rabbí Izsák arcán messze mámorok usztak:

... — Most nyílnak meg előttem az Ősbölcsesség a szent „Chachma“ titok-betűkkel lépcsételt kapui. Ahová Istent kereső lelkem sok lázas önkínzó éjszakán eddig hiába vágyott, alázatos vándor, immé már ott járok a Tudás hűvös csarnokaiban. A szent Tóra betűinek, pontocskáinak és vesszőinek ezer különböző értelme mint millió vakító mécses gyúlnak ki tudatlanságom éjszakájában és élelem tájék rettenetes titkaikat: Élet és Halál. Mély kut: a szent Tóra minden szava, boldogok, kik lebuvárkodnak mélységes mélyére, hogy felhozzák onnan az ősi kincseket, Biborpalást: a szent Tóra minden szava, de jaj azoknak, kik csak a királyi köntöst nézik és nem keresik meg mögötte a lüktető meleg szívet és Isten lelkét, ki ott rejtőzködik minden szavacska mélyén.

Vak Rabbí Izsák hangja lihegőn és elhalon már nagy messzeségből érkezett. A tanítványok: Rabbí Ezra, Rabbí Azriel és Rabbí Juda ben Zakar ledobták magukat a földre, halálos bűnbánattal verték a mellük és nagy emberi fájdalmakat küldtek fel hozzá, de Vak Rabbí Izsák már messze vizeken evezett és nem hallotta őket.

... — Méltatlan por és hamu felérkez

mondo egyetemes felsőfok hiányos kedése diktál, érintke testületből áll javasla

végül egyetemes menye vekhez tanár amely számárát a valuta

mán e és meg hallgat előadók

kár, h vánketeite, fog szá kara

Ola

üggnök szerint bad túlgálás kormán gikus nek me dolgozt kibékite

A

tik, hog zott Be kezdésé nak felt metorsz

Ler

szérződ lenggel tárgyát dekek is színhely

tem a millió hogy

— Ne napjába felküld rályi V a legm lelkecsk „Malch Boldog kapui, sietnek nak, k szállnio nök és lángolja V

teste gy arca k mámor mas ör

kapuk val... Isten!

felejtette ráderme ütötten ságban

Válasz a Sfatulnak

Meg vagyunk győződve arról, hogy a Sfatul állásfoglalása és hozzánk intézett levele félreértésből fakadt. Hiszük azt is, hogy ez a félreértés nem szándékosságból és nem rosszindulatból táplálkozott. Es szép hivatásunk nekünk az, hogy társadalom és társadalom között fölmerülő félreértéseket, megértő rávilágítással oszlassunk el. És mentől több a félreértés, annál több alkalom a felvilágosításra: ezért örülünk mi a Sfatul ellenünk hozott határozatának és ezért közöljük le szövegét a Sfatul hozzánk, de ellenünk írott levelét. Csak igaz legyen, hogy levél és állásfoglalás, igazán a dolgok félreértéséből és nem tudatos rosszindulatból fakadt. Így hangzik szövegét az a levél, melyt a mai napon a „Sfatul Negustoresc Sectia Cluj“-tól kaptunk:

132/1922 sz.

Az „Uj Kelet“ tek. szerkesztőségének

Helyt.

Az „Uj Kelet“ 1921 évi december hó 16-án megjelent számában, a „Hirek“ rovatában „Üzlet és Tarbut“ cím alatt egy közlemény látott napvilágot, amely a zsidó kereskedőket felszólítja, hogy bruttó jövedelmük 5%-át a Tarbut javára adománnyozza.

Szövetségünk legutóbb megtartott választmányi ülésében foglalkozott e közleménnyel és épen zsidó nemzetiségű választmányi tagjaink voltak, akik e közlemény ellen kifogást emeltek és választmányunk összes tagjai vallás és nemzetiségi különbség nélkül egyhangulag arra a konklúzióra jutottak, hogy az ilyen nemű hirdetések csak egyenletlenséget képesek szítani a kereskedelmi világban, de a közönségben is.

Ezért választmányunk határozata értelmében tisztelettel kérjük a tek. szerkesztőséget, hogy a jövőben — a kereskedelmi osztály békessége érdekében — az ily irányú közlésektől eltekinteni méltóztatassék.

Cluj, 1922 január 10.

Dr. Papp
elnök.N. Caciula
titkár.

Valóban így történt. Mi az Uj Kelet hasábjain felszólítottuk a zsidó kereskedőket, hogy a chanuka hét bruttó jövedelmének öt százalékát adják a Tarbut javára. A levél és határozat látszólag ezt kifogásolja „a kereskedelmi osztály békessége érdekében“. És mert a Sfatul mi föltétlenül tiszteletreméltó testületnek tartjuk, kötelességünknek hisszük közelebről megvilágítani a kifogásolás lényegét. Mert két megfogható sarka van a Sfatul tiltakozásának. Az egyik sarok: az öt százalék. A másik a Tarbut. Nem hisszük, hogy a Sfatul, az önkéntes, öt százalékos társadalmi adakozás ellen kívánt kifogást emelni. Hiszen amióta kulturvilág és kulturállamok vannak, a társadalmi és kulturakciónak tömegeivel találkozunk évről-évre. És csak dicsősége a kereskedői osztálynak, hogy ezekben a kulturakciókban mindig ő vezet az „áldozatkézség“ terén.

Ez tehát nem lehet ok a tiltakozásra. Marad a másik megfogható sarok: a Tarbut. A Sfatul tiltakozik az ellen, hogy a zsidó kereskedők körében társadalmi akció induljon meg a Tarbut érdekében. De tudja-e a Sfatul, hogy mi az a Tarbut? Leveléből és határozatából azt vagyunk kénytelenek következtetni, hogy nem. És itt kezdődik a mi fölvilágosító hivatásunk. A „Tarbut“ nem más, mint „a zsidó iskola.“ Az a zsidó iskola, melyhez a zsidóságnak, az állam törvényei értelmében joga van. Az a zsidó iskola, melyre a zsidóságnak, az élet törvényei értelmében elengedhetetlenül szüksége van. Az a zsidó iskola, melynek fontartásához senki más hozzá nem járul, sem az állam, melynek adóinkat fizetjük, sem a társadalom, melynek körében élünk: senki más, kizáróan csak mi, a zsidó közönség. És iskolát fontartani, az emberi nevelésnek és kulturának istápolója lenni: mi hiszük, hogy ez csak szép, csak nemes dolog

— és nem lehet ok akármely osztály „békességének veszélyeztetésére.“ Még akkor sem ha zsidó iskoláról van szó. Még akkor sem, ha bármiféle nemzeti iskoláról van szó. Mi például semmi szín alatt se tudnánk haragudni a magyar, vagy román társadalomra, ha nemes áldozatkézséggel mozgalmat indítanának a maguk körében, román, vagy magyar iskolák ügyében. Miért esik rosszul ez a Sfatulnak, amikor a zsidó társadalom akciójáról van szó, a zsidó iskola érdekében? Bizonyára így van ez: a Sfatul nem volt tisztában azzal, hogy mi a Tarbut. Nos, a jövőben lehető félreértések tisztázására állapítsuk meg: a „Tarbut“ az a zsidó iskola, melynek érdekében az egész zsidó társadalom minden áldozatot meghoz — és csak dicsősége a zsidó kereskedői osztálynak, hogy ebben az áldozatkézségben elől jár.

De mi azt hisszük, hogy nem is ezt kifogásolta a Sfatul. Inkább azt, amit levelében elhallgatott. Hogy az áldozatkész zsidó kereskedőknek megígértük a rekompenciációt. Magyarul és érthetően: hogy azoknak a zsidó kereskedőknek, akik a zsidó iskola céljaira áldoznak, üzleteik intenzív támogatását, reklámozását ígértük meg. Nos, igen. Megígértük és meg is tesszük. Minden erőnkkel rajta vagyunk és rajta leszünk, hogy a zsidó vásárlóközönség azokat az üzleteket keresse fel, akiknek tulajdonosai, a zsidó iskolaüggyel, a legfontosabb nemzeti ügyünkkel szemben megértő áldozatkézséget mutattak. Van ebben valami is, ami kivetni való, ami társadalomellenes? Nem hisszük. Amint hogy nem láttunk társadalomellenes dolgot abban, ha az „Emke“ külön reklámot csinált azoknak a gyufa és egyéb gyáraknak, melyek bizonyos százalékot áldoztak az „Emke“ céljaira. És bizonyára a Sfatul sem talál az Emke-gyufában kifogásolni valót. Miért csak épen a zsidó ügyekben, a zsidó iskola kérdésében? Szinte kézen fekszik a felelet: azért, mert zsidó, azért, mert a Sfatul...

Nos nem igaz. Mi nem hisszük. Mi tudjuk, hogy a Sfatul, a kereskedők szervezetek nem engedí magát antisémítá jelszavakkal tévutra vezetetni. És hogyha tudni akarjuk annak az okát, hogy a Sfatul mégis miért foglal el külön álláspontot a zsidó társadalmi akciókkal szemben, arra a Sfatul levele akaratán kívül megadja a kimerítő választ. „... és épen a zsidó nemzetiségű választmányi tagjaink voltak azok...“ írja levelében a Sfatul. Igen, így már értjük és értet meg Erdély zsidó társadalmát is. Nem a Sfatul az, aki kifogást emelt a Tarbut és az öt százalék ellen. Ez sértő inszINUÁCIÓ volna az erdélyi kereskedők szervezetére, mert csunya antikulturális cselekedet volna. De igenis „épen a zsidó nemzetiségű választmányi tagok...“ igen, azok a választmányi tagok, akik féltőn tartják kezüket a zsebükön, akiknek a pénz nem egy kultureszköz, hanem minden kultúra: pénzcsináló alany, akik emberi és nemzeti kérdéseket csak addig tudnak méltányolni, amíg nekik hasznát hajt, de tüzet kiáltanak abban a pillanatban, amint egy banijukba kerülne. Igen, mert ilyenek is vannak még a zsidó társadalomban. Kevesen már, hála istennek, de vannak. Azonban kényelmetlen és megbélyegző dolognak érzik már ők is antikulturális viselkedéssel kiténni, a kulturán nemesen dolgozó társadalomban. Ezért fáj olyan nagyon „épen a zsidó nemzetiségű választmányi tagoknak“ a Tarbut öt százaléka.

Igy már értjük a határozatot, értjük a levelet és értjük a levélnek azt a részét, mely „a kereskedelmi osztály békességére“ hivatkozik. Nos, ezekkel az emberekkel szemben nincs békesség, ezekkel szemben igenis áll a harc, a mi harcunk és az egész zsidó társadalom harca, mindaddig, amíg a zsidó társadalomból el nem tűnnek az antiszociális és antikulturális önösség utolsó maradványai is. Az igazi zsidó kereskedők pedig legyenek büszkék. Mert igen, ők azok, akik a legnemesebb zsidó társadalmi akcióban, a Tarbut fontartásában elől járnak és példát mutatnak az áldozatkézségben. És akár tetszik ez „a

mondotta az államtitkár — legteljesebb az egyetértés mindazon kérdésekre vonatkozólag, amelyek ma egész Románia közép- és felsőfokú oktatásügyét érdeklik. Ismerjük a hiányokat és mindent elkövetünk, hogy intézkedéseink, melyeket mindig a felsőbb érdek diktál, senkit meg ne bántsanak. Állandó érintkezésben állunk a tanárok és tanítók testületével és most fővárosi egyetemi tanárokból állandó bizottságot nevezünk ki, amely új javaslatokat fog kidolgozni.

— Gondoskodás történt, — mondotta végül az államtitkár — hogy a négy román egyetem olvasótermei és könyvtárai kedvezményes áron jussanak hozzá idegen könyvekhez és külföldi folyóiratokhoz. Cantacuzino tanár eljárt a párisi propaganda-hivataloknál, amely megígérte, hogy a román egyetemek számára a szükséges könyveket és folyóiratokat hitelezni fogja. A könyvek és folyóiratok árát akkor kell megfizetni, amikor a román valuta régi értékére emelkedett.

— Felülvizsgáltuk a Párisban tanuló román egyetemi hallgatók ösztöndíjainak ügyét és megállapítást nyert, hogy az 1387 egyetemi hallgató közül csak 200 hallgatja rendszeresen az előadásokat, a többi valutával üzérkedik.

Végül kijelentette Baznosceanu államtitkár, hogy a kémiai laboratóriumok számára vámkedvezményeket fognak adni és bejelentette, hogy hamarosan újabb felvilágosításokkal fog szolgálni a minisztériumban folyó munkára vonatkozólag.

Olasz hang a sebenicói incidensről

Róma, jan. 12. (RTI-Rador.) A Stefani-ügynökség hivatalos közleményt tesz közzé, amely szerint a sebenicói incidens helyi jellegét nem szabad túlozni. A Róma és Belgrad között lefolyt tárgyalások kielégítő megoldásra vezettek. A jugoszláv kormány szigorú vizsgálatot rendelt el és energikus intézkedéseket tett ilyen eset megismétlődésének megakadályozására. Mindkét kormány közösen dolgozik az Adria-menti partvidék lakosságának kibékítésén.

A lettek kölcsönt kérnek Berlinben

Varsó, jan. 11. (RTI-Rador.) Rigából jelentik, hogy a lett kormány egy küldöttsége utazott Berlinbe a német-lengyel tárgyalások megkezdésére. A lettek 500 millió márka kölcsönt akarnak felvenni, hogy azzal árakat vásároljanak Németországban.

Lengyel-orosz gazdasági tárgyalások

Varsó, jan. 11. (RTI-Rador.) A rigai békeszerződés értelmében nemsokára megkezdődnek a lengyel és az orosz kormányok között a gazdasági tárgyalások. A posta, távírda és egészségügyi kérdések is megbeszélésre kerülnek. A tárgyalások színhelyét még nem állapították meg.

tem a csarnokba a szent Metitába. Millió és millió lélek várja itt édes szerelmes vágyban, hogy az En-szófol a Végtelességgel áldassék. — Neve örök csókban egyesüljön. Háromszor napjában amikor az előzőtt Ara, rab jiszraél felküldi az ő szívbéli epedő vágyakozását a Királyi Völegényhez, megnyílnak a Rum-málá, a legmagasabb szefira kapui és didergő, riadt lelkecskék közül sokan feljutnak a szent „Malchutba“ e dicsőséges égi királyságba. Boldogok, kik előtt megnyílnak a kegyelem kapui, hazatérő gyermekek édes riadalomban sietnek az En-szóf karjaiba. De jaj azoknak, kik kínrekednek! Ezeknek ismét le kell szállniok a Test agyagbörtönébe, hogy bűnök és emberfájdalmak izzó tűzében tovább lángholjanak.

Vak Rabbi Izsák hirtelen megmagasodott, teste gyönyörűséges látomások felé előrehajlott, arca kigyult halálos szerelemben és hangja mámoros felfokozásban a megérkezés diadalmas örömet zengte:

— Nagy lármával most nyílnak meg a kapuk... lebírhatalan vágy ragad magával... kiáltják már a nevem... Isten!... Isten!... nagy, szentséges En-szóf:...

...és Vak Rabbi Izsák amúltan nyitva felejtette örömeiket harsogó száját... arcára rádermedt a diadalmas mosoly... villámütötten állva maradt, azután mint szent imádságban arccal végigzuhan a földön...

Vége.

zsidó nemzetiségű választmányi tagoknak", akár nem: igenis a zsidó társadalom tudja kötelességét ezekkel a kereskedőkkel szemben és mi magunk sohasem fogunk megszűnni, hogy figyelmeztessük a zsidó társadalmat kötelességeire azokkal a kereskedőkkel szemben, akiknek nemes áldozatkészsége a mi Tarbutunk egyik legszilárdabb alapköve.

A berlini ucca

Berlin, tél eleje.

Azzal kell kezdenem, hogy Berlinben nincsen is ucca. Van egy-kettő valahol a régi Berlin közepén, de Nagy-Berlinben egyetlenegy sincs. Csak ut mindenütt. Strasse. Az utak szélén szabályos egymásutánban négyemeletes házak végtelensége. Ritkábban egy-egy ötemeletes. A városi szabályrendelet előírja, hogy az épületek nem lehetnek magasabbak, mint amilyen széles az ut, sőt valamivel alacsonyabbnak kell lenniük. A szigorú német pedantia így gondoskodik róla, hogy kivétel nélkül minden ház elég levegőt, elég világosságot és napfényt néhány órán át napsütést is kapjon. A város, sok egyforma, széles útjával, egyformára nyírt házaival, kimért rendjével meglehetősen egyhangú, a szemnek kevés az esztétikai öröme. De Berlin az impozáns méretek, a robogó forgalom, a nagy tisztaság és a komoly munka városa: ezek az erényei sokszorosan elfödik a szépséghibáit. Az egyetlen szép a berlini házban a lépcsőfeljárát, ez is inkább fogyatékoságból, mint tervszerűségből. Berlinnek nincs épületköve, a lépcsőház csaknem mindenütt, akár a magányos családi házakban, fából épült, a kapualjából rögtön az emeletre jut az ember. Mindenkinél kapukulcsa van. A lakónak az az érzése lehet, hogy a maga ura házában lakik. A lépcső azonban túl magas s lift csak kevés helyütt van. Ez is a német önkínzás, a kanti szigorúság: az embernek munkát kell végeznie, amíg az uccáról a lakásába feljut. Kötelességet. Ezt a kötelességet az idegenek sem engedik el, ellenkezőleg. A puha kényelmet a berlini nem ismeri s nem is akarja megismerni.

Kávéház alig van. A Leipzigerplatz és a Potsdamerplatz ikerpiacán négy is van, az egyik akkora, hogy ezeröttszáz ember elfér benne. De innen kilométereket gyalogolhatsz, amíg megegyet találsz. Annál több a borház s a likörpultik. Restauráció is alig van, a berlini otthon főz. Cukrászda elvétve. A kávé itt, mint egész Németországban, cukor nélkül adják. A fehérkávét csak nagy önmegtartóztatással lehet fehérnek nevezni, nagy csésze feketében gyűszűnyi tej. Komor kapuciner. A cukrászsütemények ezzel szemben annyira édesek, hogy élvezhetetlenek.

Feltűnő sok a szivarüzlet Berlinben. A legfényesebb boltjai a városnak, minden tíz lépésre egy. Husz-harminc cég ezernyi fiókja: a dohány nem monopólium Németországban. A husz pfennig cigarettától az öt márkásig, a vaskos gyarmati dohánytól a legfinomabb havannáig minden kapható. A trafikos bolt hiányát csak az idegen érzi, aki ha bélyeget akar venni, el kell mennie a legközelebbi postáig.

Az uccán is lépten-nyomon szivart, cigarettát kínálnak, sok helyütt ép a szivarosbolt ajtajában. Érdekesége ez a berlini uccának: a legmodernebb boltok árnyékában kis vidékies bódék és ponyvasátorok húzódnak meg, némelyik uccában egész hosszú sor a járdá szélén: a finom angol szövettől a bazaráruig, a drága lexikonoktól a félmárkás könyvekig mindent kapni itt is. A siető berlini pszichológijára emelték ezeket az uccái bódékat: a berlini avval is időt vél megtakarítani, ha nem üzletben vásárol, ahol a kiszolgálás nem olyan fürge, mint idekűn. Nem szólva róla, hogy az uccán néha igen jól és olcsón lehet jó portékához jutni.

A berlini ucca elevenségét a roppant forgalom adja: mondják a kontinens egyetlen nagyvárosának sincs akkora forgalma, mint a mai Berlinnek. Autók, autobuszok, kocsik és vil-

lamos-kocsik száza robajlanak el percek alatt az ember szeme előtt, az uttest a sok pneumatiktól olyan mint a fényezett butor, este az ivlámpák sora visszatükröződik benne. A villamos-közlekedés bonyolult, de ragyogó jó a földalatti és a magas-vasut, nemkülönb az autobusz. Percek alatt a város egyik végétől a másikba viszi az embert, pedig Berlinben roppant távolságokról van szó. Az autók nagyrésze villanyerőre van berendezve, elég olcsók. Annál szörnyesebb a konfliktus és az éjszakai lövönat, a bérkocsik egy kiháló korutolsó mohikánjai. A lovak is lassan eltűnnek — nem kicsinyes élc, de valóság: éjszakánként a sarki virslisnél lehet találkozni földi maradványaikkal. Olyan dőlő lovakat és fogatokat, aminők Bukarestben vannak, itt csak a muzeumokban és képtárakban látni.

A villamosra itt zsidóul szállnak fel, jobbról balfelé. Nehéz megszokni. A kocsik gyakran vannak zsúfolva, nem mintha nem volna elég kocsi, de mert igen gyakori a közlekedési alkalmazottak sztrájkja, e pillanatban ép a földalatti áll már egy hete. Kocsitorlódást nem látni. Rendőrt is alig, a rend rend magától, mindenki betartja. Ha kérdezel valamit a rendőrtől, Herr Sípónak szólítod, ami a Sicherheitspost rövidítése. A Schutzpostot Schupo-nak, a Politische Postot, a politikai rendőrt, Herr Popónak mondod. Ez az amerikaizmusa Nagyberlinnek. A B. Z. Am Mittagot Béccetnek kiáltják, ha Deutsche Allgemeine Zeitungot óhajtasz, Dac-ot kérsz.

Nappal szürke Berlin, de mihelyt esteledni kezd, valóságos meseváros. A világítás teszi és a nagyváros ezerféle lármája. Csak most érvényesül az ucca s az ucca ezer egzisztenciája. A nagyobb utakon és tereken, a Leipzigerstrassen, a Königsgrätzerstrassen, a Potsdamerplatzon, a Friedrichstrassen minden harmadik lépésnél karattyoló gyorsjárású, férfi vagy nő, aki vakító acetilén láng előtt kis pódiumon áll gyűrűző sokaság közepette és szenális böbeszédűséggel kínálja portékáját. Huszonöt márkás töltőtoll és örökérvényű manzsettagomb, újrendszerű hajfűrtösítő és törött edények forrasztó dróttja, nyakkendőfűző és galérléptől, tessék jó uram, ne feszélyezze magát, ezt a briliánsutánezatot a legelőkelőbb urak a Wilhelmstrasseról se szégyelik viselni, de ha mindez nem elég, emitt egy imitált börtorca, tízezer márká is befér, csak öt márká az egész. Ha ön sokalja az öt márkát, kap hozzá egy aranyozott karkötő láncot, nem amerikai, nem angol, nem francia, német munka, tessenek, uraim tessenek, tessenek, ma még csak öt márkáért adom.

Az emberek kapkodják az ötmárkás sokmindent és odébbhúzódnak a másik dobogó alá, ahova csak tolazkodva lehet eljutni, mert ott valóságos bűvészet folyik, egy börtorca férfi folytonos magyarázat közepette szemlélteti a kétkerekű kécsodát, amely a hüvelykvastagságu üveget is elvágja. Nem kell többé drága üveget hivatnia, nem kell a boltba küldeni, ha be akarja rámozdatni a tükrét, mindezt otthon elvégezheti, három márká, három márká, ide is, ide is, tessenek, önnök is, igenis, vissza kettő, két darab, három darab, feltucat, így vágja ez a legvastagabb üveget, amire a drága gyémánt se képes, így kell tartani, így fogni, aprózza, mint a retket, így uram, három marad, három.

Ez mind semmi ahhoz a ragasztószerszhez képest, amely az egymástól széthúzó dolgokat felbonthatatlan friggel hozza össze. Nézzék hölgyeim és uraim, itt van két darab deszka, ezt a szélein bekenem, várni kell, amíg megszárad, na most jó urak, van önnök között két erős ember? itt van ez a két kalapács, üssék, jobban kérem, jobban, ne sajnálják az erejüket, ugy, persze önnök nevetnek, ne nevéssék ki ezt a két urat, izmos urak ok, háromszázkilogramos ütessel próbálták szétválasztani a két fadarabot, de ez nem olyan ragasztó. Egy tubus három márká, két tubus öt, tessék négy tubus, két tubus. egy tubus, két tubus... ne tetovázzon uram, az idő drága, két tubus.

Van, aki mindentudó fésűt árul, ez a fésű valóban bámulatba ejti az embert. Tűz

nem fogja, baltával elválni nem lehet, kétrét hajlíthatod, nem török, fát tudsz vele fűrészelni olyan erős fogai vannak. Örökfésű. Az emberek nem veszik, félnek tőle. Talán a fejet is elfűrészeli. Végre valaki tétován leszur hat márkát, akkor itt is megindul az üzlet. A gyorsárus nyújtja jobbra-balra, oda is, ahol nem kérte senki, kezek nyulnak érte és fizetnek.

Egy helyütt fűrtösítő hajtűt kaphatsz két márkáért. Egy hosszuhaju kislány áll a dobogón, közszemlére, szegény áldozat, a haja felét sűti a kikiáltó és szemlélteti, milyen elavult jószág a sűtővas, a másik felét az új találmánnyal fűrtösíti, pillanatok alatt Maria Antoinette loknijai ékesítik a kopott, szepplős kislány fejét. Kapkodják az árut.

Es így tovább, végig az egész uton olcsó és szenális limlomok, csodálatos gomblyuknyitó ollók, beszélő madarak, álló csillagok és álló zsebórák, mindez öttől tízig, délután öttől tízig és öt márkától tízig. Tízkor az uccának ez az élete kezd csöndesülni, a fésűs berakja fejfűrészelő gépeit a kofferjébe, a nyakkendőpótlék bebujik egy kis kézidobozba, az üvegvasó veszekedik egy passzsal, aki visszahozza a csodát, hogy otthon nem akar vágni, a tolltöltő-ember lecsavarja az acetilént, az örökragasztó könnyedén szétválasztja az összeragasztott holmit és berakja kosarába, a fűrtösítő fizet a kislánynak huszonöt márkát, aki vidáman és szomorúan indul haza. Fele haját elégette a sűtővas, fele haját hetekre fűrtösre loknizta a loknijajtű, seba, keresett huszonöt márkát, azért a kis hajért a borbély se ad többet. Bizonyára nem sok a huszonöt márká, de ennél sokkal több, hogy egész este öt bántották az emberek. Megéri azt a kis haját.

Kaczér Illés

A magyar kormány és a legitímisták harca

Kovács I. István a legitímisták ellen — Kik járnak a külföldön — Lovagias ügy Rakovszky és Tomcsányi között

Az Uj Kelet tudósítójától.

Budapest, január 11. A nemzetgyűlés mai ülésén Kovács I. István szólalt fel az indemnitás vitájának keretében. Támadta a legitímistákat és Apponyiék köztársasági kilengéseit monarchista taktikának mondta. Támadta a katolikus püspöki kart a királyért elrendelt ima miatt és hangsúlyozta, hogy a nemzetgyűlést fel kell oszlatni, mert a detronizálási törvény az országban nem kellett közmegegyvést.

Egy közbeszólásra Gaál Gaszton elnök kijelentette, hogy a nemzetgyűlés mandátuma február 16-án lejár.

Kovács folytatta beszédét. A királykérdés sürgős megoldását kívánta, mert az országnak meg kell nyugodnia. Tiltakozott az ellen, hogy egyeseket külföldre küldjenek titkos céllal.

Felkiáltások: Kik azok?

— Mit csinál külföldön Dvorcsák Győző? — kérdezte Kovács.

Tiltakozott az ellen, hogy többeket diplomáciai utlevéllel küldjenek külföldre.

Szilágyi Lajos: Hol van Apáthy?

Felkiáltások: Romániában! A perszonálunióról tárgyal!

Kovács: Ilyen külpolitikával tönkreteszik az országot. A külpolitika legjobb eszköze a belpolitikai helyzet szanalása. A társadalmi békét helyre kell állítani. A felekezeti békét és a munkássággal való megegyezést sürgette. Legyen a munkásságnak a parlamentben képviselője. A zsidókérdést a keresztényi szeretet szellemében azonnal meg kell oldani. Szünjenek meg az üldözések. Ova inti a felelős köröket, hogy a protestánsok és katolikusok között egyenetlenségeket támasszanak. Pécssett tiszteletét akarta tenni Zichy püspöknél, de az nem fogadta.

Kifogásolta, hogy a királypucss alatt letartóztatott tisztekkel keményen bántak. Ostenburg tüdőgyulladást kapott a fűtetlen fülkében. A mai események hasonlítanak az 1914-es októberi eseményekhez. Akkor is Andrassy volt a helyzet kulcsa, ő buktatta meg a Tisza-rezsimet, úgy látszik, most is ezt akarja tenni Bethlennel. A puccsvezéreknek kiszabadulásuk után nyugodtan be kellett volna várnunk az ellenük indított eljárás befejezését, de ezt nem tették.

Friedrich: Mi azonosítjuk magunkat velük. (Nagy zaj az ellenzéki oldalon.)

Rakovszky: Ugy látszik, a szabadságunkkal hallgatásunkat akarták megvásárolni.

Tomcsányi: Nem igaz. (Oriási zaj, elnök az ülést felfüggeszti.)

Az újbóli megnyitás után Szilágyi Lajos beszélt személyes kérdésben. Elmondta, hogy nevét összefüggésbe hozták József főherceg nevével. Nem igaz, hogy a főherceg valaha

is a magyar trónra akart jutni. Nem tagadja, hogy Károly trónfosztása alkalmával ő József főherceg mellett foglalt állást, mert ő a legmagyarabb főherceg. Részleteket mondott el az Eszterházy-kastélyban történetekről. Ő testőrszerepet töltött be. Éjjel husz civilruhába öltözött ember berontott a kastélyba és azt kérdezték: Hol van Karcsi barátunk, hadd dugjunk a zsebébe egy gránátot. Később csendőrség jött a palotába, leszerelte a husz civilt, akiket nemsokára szabadon látott.

Belicska honvédelmi miniszter válaszában kijelentette, hogy megtorol minden kilengést. A királyt a nemzeti hadsereg védte meg. A Ház a választ tudomásul vette.

A nemzetgyűlés tegnapi ülésén Rakovszky István Tomcsányi igazságügyminiszter felé kiáltotta:

— Hallgasson, maga kommunista agitátor volt!

Tomcsányi ezt a kijelentést magára nézve sértőnek találta és provokálta Rakovszkyt.

Az angol-francia-olasz szövetség kulisszái

Kiterjesztik a garanciális szerződést — Belgiumot is felveszik a védőszövetségbe — A német delegáció Párisban

Az Uj Kelet tudósítójától.

Páris, január 11. A „Chikago Tribune” a cannesi konferencia munkájáról ír. Beszámol azokról a tárgyalásokról, amelyeket Lloyd George Brianddal folytatott az angol-francia garanciális szerződés megkötésére. Megállapítja, hogy ez a szövetség valóban a békét fogja szolgálni. Cikkének érdekes részlete az, amely Olaszország magatartásával foglalkozik.

Olaszországot eredetileg nem akarták bevenni Franciaország és Anglia szövetségébe.

Bonomi olasz miniszterelnök ekkor erélyesen lépett fel és azzal fenyegette meg Franciaországot és Angliát, hogy Olaszország kénytelen lesz Németország karjaiba menekülni. Olaszország izoláltan nem élhet meg és ha kirekesztik az új szövetségből, kénytelen lesz külön egyezményt kötni Németországgal. Lloyd George és Briand ekkor kezdtek tárgyalni a szövetség kiterjesztéséről. Egész nap tanácskoztak Bonomival Olaszországnak a szövetségbe való felvételéről.

A konferencia mai napján már tárgyalás alá került Bonomi olasz miniszterelnök módosított javaslata, amely nemcsak Anglia és Franciaország védőszövetségét, hanem

Anglia, Franciaország Olaszország és Belgium védőszövetségét

kívánja. Az olasz javaslat szerint ez a négy állam garanciális szerződést köt, amelyen kötelezik magukat arra, hogy kölcsönösen megvédik egymást minden külső támadás ellen. Az olasz javaslat nem elégszik meg azzal, hogy a garanciális szövetség kiterjesztésék e négy nyugateurópai államra, hanem azt kívánja, hogy a garanciális szerződéshez később más államok is csatlakozhassanak. Az olasz módosítás tehát nem zárja ki a szövetségből a kelet-európai államokat sem, amelyek szoros szövetsége meg fogja tudni akadályozni a jövőben egyes államok provokáló magatartását és ezzel minden háborus veszedelemet.

A német delegáció Rathenau vezetésével már Párisban van, ahonnan folytatja útját Cannes felé. Rathenau tanácsadó szerepe lesz a cannesi konferencia munkájában. A német kérdés végleges rendezésénél a főtanács meg fogja hallgatni Rathenau véleményét és javaslatait. De nemcsak a német kérdésben fognak tárgyalni vele, a márciusban összehívandó génuai gazdasági konferencia programjának előkészítésénél is szükség van arra a nagykonceptiójú német szakemberre. A német jóvátertel kérdését a szövetségesek oly módon fogják megoldani, hogy Németország minden különösebb gazdasági megrázkodtatás nélkül teljesíthesse kötelezettségét. A francia kamara pénzügyi bizottsága ugyan táviratban fordult Briand miniszterelnökhöz és követelte, hogy a

francia kormány továbbra is engesztelhetetlen politikát folytasson Németországgal szemben, a főtanács azonban már

a kérdésnek igazságos és méltányos megoldása utárára tért.

A főtanács tegnap esti ülésén határozati javaslatot fogadtak el, amelyben jóváhagyták a nemzetközi központi szindikátus megalakításának tervét. A terv szerint a szindikátus fiókokat fog felállítani Európa nagyobb centrumaiban. A szindikátus célja, hogy Európa gazdasági életét helyreállítsa és az összes európai államok együttműködését biztosítsa. A főtanács bizottságot küldött ki, amelynek két angol, két francia, egy olasz, egy belga és egy japán tagja van. Ez a bizottság munkája folyamán kiegészül a többi európai állam kiküldöttjeivel. Megállapították a génuai konferencia programját is, amely jegy kibocsátó bankok létesítését, a valuta szabad forgalmát, a kereskedelem szabaddátételét, az akadályok leküzdését és a váltókérdés rendezését tüzte feladataul.

Megnyílt a szovjet-pánukrán kongresszus

Varsó, január 12. (RTI—Rador.) Char-kovban megnyílt a szovjet pánukrán kongresszus. Rakovszky kijelentette beszédében, hogy Szovjetukrajnának nincs semmi igénye Besarabiára, csak azt követeli, hogy annak sorsáról a Besarabiai munkásság és parasztság határozzon.

Cáfolják az angorai forradalmat

Páris, január 11. (RTI—Rador.) A párisi török sajtóiroda cáfolja az angorai török forradalomról elterjedt híreket. Ugy Angorában, mint az egész anatóliai vilájetben a legteljesebb rend van.

Könyvkereskedők figyelmébe!

Gólem ember akar lenni Kaczér Illés

egyfelvonásos drámai szimboluma

A finom kötet ára 6 lei
Viszonteladónak kedvezmény

Kapható az Uj Kelet kiadóhivatalában

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.

Aár a korsó esik a köre, akár a kö a korsóra, mindenkép a korsónak faj. Pompás zsidó szimbólum az erősek erejéről s a gyengék végtéről. A zsidónak ezer ilyen találó mondata van: ő mindig a gyenge a népek között. Csak akkor nem gyenge, amikor belső értékének a tudatára jut. Csak ott erős, ahol öntudatos sajtója van. Az Uj Kelet az eleven zsidó öntudat. Erősítsétek az Uj Keletet és erősítsétek magatokat vele!

A királyi eljegyzés hatása Jugoszláviában. Bukarestből jelentik: Pasics jugoszláv miniszterelnök Sándor királyhoz a következő táviratot intézte: „Az eljegyzés, amely két baráti és glóriaövezte dinasztiát oly boldogan egyesít, örömmel és boldogsággal tölti el az egész országot. Kérem, fogadja Marioara hercegnővel együtt, az egész kormány nevében legőszintébb szerencsekívánataimat. Isten áldja meg hosszú élettel, boldog házassággal, örömteljes otthonnal Házának és népeinek boldogságára. Sándor király egyébként ma délelőtt 11 órakor Színajából különvonaton hazautazott.

A marosludasi Magyar Szövetség. Marosludáról jelenti tudósítónk: Január 8-án, vasárnap tartotta meg a Magyar Szövetség marosludasi járási köre alakuló gyűlését, melyre az előkészítőbizottság a Zsidó Nemzeti Szövetség csoportját is meghívta. A csoport a meghívásnak eleget téve, dr. Frieder Mór ügyvéd vezetésével négytagú küldöttséggel képviseltette magát. A gyűlésen Derzsi marosbogáti lelkes korelnök, a politikai hatóság megjelent képviselője üdvözlése után a Zs. N. Sz csoportja küldöttségét is üdvözölte, mire dr. Frieder, a helyi csoport nevében megleghangu üdvözlő beszédet tartott, melyben kifejtette, hogy a román állam területén élő nemzeti kisebbségek mint testvéri felelősségek és szövetségesek egymást segítve és támogatva tartoznak nemzeteik részére a gyulafelhérvári pontokban a kisebbségek védelmét biztosító határozatokat kivinni.

Héber konferencia Lengyelországban. Január 4-én nyitották meg Lengyelország összes zsidóságának képviselői előtt Varsóban az országos Tarbut konferenciát. A megnyitó beszédet dr. Thon lengyel országgyűlési képviselő mondotta, közvetlenül a konferencia megnyitása előtt a héber óvónök és héber tanítók tartottak több napig tartó megbeszélést. A Tarbut konferencia előreláthatólag négy napig fog tartani. Napirenden a következő referátumok vannak: 1. A zsidó nevelés kérdése. 2. A héber iskolák jogi helyzete Lengyelországban. 3. A héber iskolák pénzügyi helyzete. 4. Az iskolán kívüli nemzeti nevelés. 5. A tanítóképzés. 6. A héber sajtó és könyvkiadás kérdése. 7. A héber irodalom jelenlegi állása. 8. A héber dialektusok kérdése. 9. Szervezeti kérdések.

Gazdasági összeköttetés Oroszországgal. Marseillesből jelentik: A kereskedelmi és iparkamara mai ülésén elfogadta Giraud képviselő indítványát, amelynek értelmében követelik a kormánytól, hogy Szovjet-oroszországgal megfelelő garanciák mellett felvegye a gazdasági összeköttetést. Stokholmi jelentések viszont arról adnak hírt, hogy a Svédország és Oroszország közti kereskedelmi szerződésre folytatott tárgyalások megújultak.

Kipróbálják a tüdővész-szérumot. Bukarestből jelentik: Az egészségügyi tanács által kiküldött bizottság, amelynek tagjai Baltzateanu, Tudoran, Condrea és Danulescu orvosok, már megkezdték Putzuranu tüdővész-szérumának megvizsgálását. Kéthárom hónapon belül, míg a kísérletek tartanak, más betegeket nem szabad a szérummal beoltani. A beoltott betegeket a bukaresti, zerleni és a ramnicul-valceai kórházban fogják kezelni.

— **A nagyváradi Mirjam-estély.** Szépen megrendezett és gazdag színpompájú estélyt tartott január 11-én este a Mirjam nagyváradi zsidó leányok kultúregylete. Bár az estély Giszkalay János betegsége miatt felolvasással kezdődött, a hozzáértéssel megválogatott műsor mégis helyre pótolta a hiányt és az estély a legnagyobb hangulatban zajlott le. Giszkalay prólogját Horváth László színművész szavalta el. Felsorakoztak a Mária színház legkitűnőbb színészei. Harsányi Miklós nagy művészettel szavalta el a most elhunyt Kiss József néhány költeményét és a nagyváradi népszerű költőnek, Mimózának, a lelkes cionista Kohn Ernőnek két alkalmi versét. Kovács Dezső, a váradi operaegyüttes kitűnő baritonistája és Kertész Vilmos, a közkedvelt tenonista énekeltek zajos tetszés mellett operarészleteket. Az énekszámokat a színház karmestere, Békefi Mihály kísérte zongorán. Rácz Böske Patai József egyik versét szavalta el mély átérzéssel. Az estély legszebb részei az élőképek voltak, amelyekben a nagyváradi zsidó társadalom legszebb leányai tündököltek ragyogó keleti ruhákban. Az egyiptomi táncpantomim, amelyet Bányász Pista, a városi színház tagja rendezett s amely az estély legkimagaslóbb pontja volt, frenetikus hatást váltott ki a közönségből. A táncos szereplők igaz művészetüket vitték bele a játékba. Az „Ósi föld új hon” drámai jelenet aktuális szépségeivel magával ragadta a hallgatóságot, amely állva hallgatta végig a felszendülő Hatikva dallamát. Éjjel után tánc kezdődött, amely a késő reggeli órákig tartott. Az estély alkalmából a Mirjam alkalmi lapot adott ki Szántó Zsigmond kollégánk szerkesztésében. Az estély jó sikerült megrendezéséért a dícséret főleg Mátyás Sosannát, a Mirjam elnöknőjét és agilis munkatársait, továbbá Fischer Bösket és Seelenfeld Klárit illeti meg.

— **Gordon suigos beteg.** Az új héber irodalom egyik közismert nagysága, A. D. Gordon súlyos betegnek érkezett vissza Palesztinába. Betegsége következtében kénytelen volt egy bécsi szanatóriumban operációnak alávetni magát, azonban a kezelő orvosok véleménye szerint állapotában az operáció után sem állott be javulás és feladtak minden reményt a héber író megmentésére. Gordon mindazonáltal úgy intézkedett, hogy visszazsárlítsák Palesztinába. A héber író nem akar idegen földön meghalni.

— **Az ügyvédek eskütele.** Az igazságügyi reszortból szerzett információk szerint az esküt nem tett ügyvédek e hó 17-ig letehetik az esküt. Az ügyvédi kamarák e célra kirendelt bizottságai meg fogják vizsgálni az ügyvédi lajstromba való felvétel előtt, vajjon az illető ügyvéd az ügyvédi praxis megszüntése óta mivel foglalkozott. Ha foglalkozása olyan természetű volt, amely nem egyezik az ügyvédi tisztességgel, akkor nem bocsátják esküre.

— **Betiltották a hajógyirodák működését.** A bukaresti belügyminisztérium kivándorlási ügyosztálya még decemberben felhívta valamennyi prefektust, hogy a vármegyékük területén működő hajógyirodákrol és kivándorlási ügynökségekről kimutatást készítsenek annak feltüntetésével, hogy milyen engedély alapján működnek az irodák. A prefektusok még be sem fejezték ezeket a munkálatokat, amikor újabb utasítás jött Bukarestből, mely elrendeli, hogy az összes romániai hajógyirodák kötelesek működésüket azonnal beszüntetni. A minisztérium a betiltást nem indokolja.

— **Bialik-előadás az Ivriában.** A kolozsvári Ivria héber irodalmi egyesület szombat este hét órákor tartja meg rendes heti összejövetelét a neológ zsidó iskolában, amely alkalommal „Aliza Kanner kisasszony tart előadást Chaim Nachman Bialikról.

— **A „Hasachar” héber önképzőkör** értesíti tagjait, hogy szombaton rendes heti összejövetele elmarad.

— **Ismét kémkedéssel vádolják Poór Lilit.** Aradról jelent a Román Távirati Iroda: Gritti rendőrprefektus ma magához hívatta az itt vendégszerelő Poór Lilit és tudomására hozta, hogy újból eljárás indít ellene kémkedés gyanúja miatt. Ugyanis a rendőrségen jelentkezett egy Novák Péterné nevű asszony, aki azt vallotta, hogy látta Poór Lilit a budapesti T-osztályon. Ugyanezt vallotta egy kapitány is. A prefektus közölte a színésznővel, hogy vendégszerelését a vizsgálat dacára zavartalanul folytathatja.

— **Farkaskaland Brassó külvárosában.** Brassóból jelentik: Tegnap éjjel fülsiketítő kiabálás ébresztette fel a mártónfalvi külvárosrészt lakóit. Egy szán a város felé tartva, szembetalálkozott két farkassal. A farkasok megtámadták a kétlovas szánt és csak a kocsis ordítása mentette meg a benne ülőket a komoly veszedelemtől. A kiabálásra a környék lakói fégyverrel és kapával felszerelve rohantak a veszélyben levők segítségére. Hosszas viaskodás után egy Zan nevű fiatalembernek sikerült egy ügyes lövéssel a farkasokat ártalmatlanná tenni.

— **Tetőfokán az orosz éhínség.** Varsóból jelentik: Oroszországból érkező jelentések szerint az éhínség elérte tetőfokát. A dühöngő tél a nyomort még fokozza. Az utak telve vannak temetetlen holttestekkel. Pusztító járványok fokozzák Oroszország szörnyű katalizmáját.

— **A baloldali „Poale Cion” konferenciája.** Hirt adtunk róla, hogy a „Poale Cion” név alatt ismert zsidó szocialista párt kettészakadt. A kettészakadásnak oka az volt, hogy a harmadik internacionála a nemzeti aspiráció és a Palesztina program teljes elhagyását követelte a „Poale Cion”-tól. A „Poale Cion” mely eredetileg szintiszta, cionista munkásszervezet volt, ellenállott a harmadik internacionale követelésének és a pártjobbszárnya mint külön szervezet szervezkedett a régi zsidó nemzeti program teljes fentartásával. A balzárny egyelőre várakozó álláspontot foglalt el. Most távirati értesítés szerint január 5-én Varsóban konferenciára gyűlt össze a „Poale Cion” balzárnya, melyen negyvenhat város zsidó munkásságának képviselőiben hatvannegyed részt vett. A konferencia tárgyalásai főleg a harmadik internacionale követelése körül mozogtak. Öröndetes tény, hogy a harmadik internacionale követelését a baloldali poale cionisták is az összes szavazatokkal egy szavazat ellenében elvetették és határozatilag állapították meg, hogy a zsidó nemzeti munka és Erec Jisrael praktikus felépítésének terén a párt továbbra is részt kíván venni.

— **A Tarbut fiúiskola csak vasárnap nyílik meg.** A Páris-utcai elemi iskola igazgatóságának intézkedése révén, minthogy a takarítást a jelzett időre befejezni nem lehetett, a Tarbut fiúiskola II-VII. osztályának előadása f. hó 15-én, vasárnap reggel 8 órakor veszi kezdetét a Páris-utcai iskolában.

— **Házasság. Klein Szerénke (Néma) és Iszák Ernő (Szilágykövesd) jegyesek.** (Minden külön értesítés helyett).

— **Liget Mariskát (Budapest) eljegyezte Rosenfeld Henrik (Dicsőszentmárton).**

— **Glück Zsigmond (Szatmár) eljegyezte Steinberger Etuskát (Désről).** (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kulturmunka Palesztinában.** A cionista világszervezet intézőbizottságának palesztinai képviselője, Ussiskin, meglátogatta a jeruzsálemi héber gimnáziumot és megígérte az iskola vezetőségének, hogy a cionista világszervezet legközelebb teljes berendezésű nagy épületet emel a gimnázium részére. Az épület legkésőbb az iskolaév végére már készen is lesz. Az új gimnáziumépület köré külön háznegyedet fognak építeni, kétszáz házból. Ez a kétszáz ház a gimnázium tanárainak és a jeruzsálemi héber íróknak rendelkezésére fog állni.

— **Fischer Olga csehszlovákiai kalandjai.** Ez a nyugtalan vérű marosvásárhelyi leány, akinek a nevét egész Erdélyben ismerik, egy évi hallgatás után ismét beszéltet magáról. Komáromból jelentik, hogy az ottani rendőrség letartóztatta a különös viselkedésű Fischer Olgát, aki orvosnőnek adta ki magát és kisebb-nagyobb szélhámoságokat követett el a szlovákiai városokban. Nemrégiben szabadult ki a kassai ügyészség fogházából, ahová kémkedés gyanúja miatt zárták el, de mivel nem tudták ezt bebizonyítani, állítólagos illetőségi helyére, Bécsbe akarták toloncolni, de valahogy Pozsonyban rekedt, ahol a toloncházba került. Öngyilkosságot követett el, de megmentették. Mikor felgyógyult, kitétték az osztrák határra, innen Komáromba került, ahol különös viselkedésével azonnal magára vonta a detektívok figyelmét s mivel itt is több visszaélést követett el s igazolni nem tudta magát, letartóztatták. Megmotozásakor nagyobb mennyiségű mérget vettek el tőle. Éjnek idején müöngyilkosságot követett el a cellában. Felzavarta az egész rendőrséget, az orvos azonban megállapította, hogy Fischer Olga nem mérgezte meg magát, hanem csak nagy ügyességgel mimelte a mérgezési tüneteket. A komáromi rendőrség most távirati megkeresést intézett az összes rendőrségekhez, amelyeknek Fischer Olgával dolguk volt. Amíg az információk beérkeznek a kalandos életű leány fogva marad.

— **Megkezdődött a vilnai népszavazás.** Vilnából jelentik: A lengyelek és a litvánok közötti vitás területekre elrendelt népszavazás január 11-én megkezdődött. A lakosság, az eredetileg passzivitást tervezett zsidóság is élénk részt vesz a szavazásban.

— **Uj boxvilágmeccs Londonban.** Angol lapok jelentik, hogy George Carpentier, a francia boxbajnok, aki a nagy amerikai néger boxbajnokkal, Dempsey-vel való mérkőzésben alulmaradt, George Cook-ot, az ausztráliai világbajnokot mérkőzésre hívta ki. A mérkőzést, amely Londonban fog lezajlani, a sportvilág oly érdeklődése előzi meg, amely a Dempsey meccset is meghaladja, aminek egyik főelőidézője az a páratlan népszerűség, amely a rokonszenves megjelenésű francia bajnoknak az angol sportvilágban osztályrészt jut. A mérkőzésre, amely az „Albert Hall”-ban, London híres hangversenycsarnokában fog lezajlani, hatalmas méretű előkészületek tettek folyamatba. Carpentier, aki Londonban treniroz, nemcsak a sportlapok, hanem — ami az angol közvélemény érdeklődési irányára jellemző — a politikai napisajtó is elárassza kérdőjelekkel. A politikai interjúk mellett a kitűnő boxbajnokkal folytatott interjúk ismét jelentős helyet fognak elfoglalni az egész világ sajtójában.

— **Orosz antiszemita Amerikában.** Washingtonból jelentik: Az oroszországi monarchista szervezett vezetője, Boris Brasul megérkezett Amerikába, azzal a céllal, hogy Hughes külügyi államtitkárnál a távoli Kelet köztársasága elismerése ellen intervenáljon. Boris Brasul egyike a reakciós gondolkodásokról ismert orosz politikusoknak és annak idején ő volt a hírhedt Bailis-féle vérvád perben a hivatalos vádló. Amerikába való megérkezése után azonnal felhasználta az alkalmat, hogy egy antiszemita szervezetet alapítson az északamerikai Egyesült-Államokban.

— **A pireusi kikötő-robbanás.** Athénből jelentik: A pireusi kikötőben történt robbanás ereje oly nagy volt, hogy a kikötő összes házainak ablakai bezúzódtak. A „Leon” torpedóromboló elpusztult. A 28 áldozat temetése óriási részvét mellett történt. A temetésen résztvett a román haditengerészet küldöttsége is. Románia athéni követekoszorut helyezte az áldozatok ravatalára. A román kormány részvététáviratot intézett a görög miniszterelnökhöz.

KÖZGAZDASÁG

A közlekedési miniszter nyilatkozik a vasutak helyzetéről

Az Uj Kelet tudósítójától

A új közlekedésügyi miniszter Cihodariu mérnök, aki mint a CFR. mérnöki karának képzett szakembere és az államvasutak helyzetének legalaposbb ismerője, nyilatkozott a CFR. helyzetéről. A sablonos miniszteri nyilatkozatoktól eltérően Cihodariu száraz objektivitással mondja el véleményét Románia közlekedésének siralmas állapotáról és feltűnő számadatokkal mutatja ki, hogy a mai állapotokon elsősorban adminisztratív uton kell segíteni, mert a szükséges mozdony- és kocsianyag rendelkezésre áll.

Bár megfelelő számú mozdony, személy- és teherkocsi áll a CFR. rendelkezésére — mondotta a miniszter — forgalmi viszonyaink a lehető legrosszabbak. A mozdonyok és kocsik legnagyobb része használhatatlan. Mit ér az, ha mozdonyaink száma megfelel a szükségletnek, ha azoknak csak egyharmada közlekedik, a többi pedig megrongáltan az állomásokon vesztegel. Négyezerhetven mozdony közül csak ezerháromszázötvennégy van üzemben. A megrongált mozdonyok ötmilliárd leinél magasabb értéket képviselnek. Egyetlen bani hasznát nem hajtának, mégis 300 millió lei évi kamatot fizet érteük az állam. Nincsen szükségünk új mozdonyokra, csak a régieket kell sürgősen kijavítani.

Ugyanez a helyzete a vasuti kocsiknak is. Négyezernyolcszáz személykocsink van és csak 1600 közlekedik. Hetvenezer teherkocsi közül alig negyvenezer szállít árut, a többi kijavításra vár. Vannak javítóműhelyeink

is, de hatnak javítóm több ahány kellő lió lein

állapot háboru jókarba

zet me

Nehéz

a neh

kettős

kozato

talpfák

és mé

Minde

három

ami é

lent. T

tossága

hogy a

uak re

kielégi

V

latkozo

a mili

volt és

vasutak

talán i

A

tása.

a napok

részt,

ezáltal

olyképe

kocsit b

kezésre

hogy me

M

Jisrael

driai E

saságga

Hajfaba

tek. A t

Levanti

alapszat

jegyezte

M

bizotts

száma

szünteti

ellenörz

C

Prágáb

rium k

forgalm

millió

A

marat

tik —

Hänisc

zino, a

Greco,

Warcha

A kan

gasse

F

4135—

kor. 12

lira 204

dollár

lengyel

E

hága —

Roma 7

1460—

Prága 2

Z

4250—

—, Sto

Buenosa

Zágráb

osztr. ko

B

font ste

frank 50

9375),

—, C

is, de a javítóanyaghiány miatt nem dolgozhatnak a kellő intenzivitással. Szükséges a javítóanyaghiányt olyan üzemre fokozni, hogy több kocsi és mozdonyt javítsanak ki, mint ahány ugyanazon idő alatt megromlik. A kellő javítóanyag beszerzéséhez évi 500 millió leire volna szükség.

Nem jobb az uttestek és a sinek állapota sem, egyrészt a még jóvá nem tett háborús pusztítások miatt, részben mert a jókarbantartás munkáját elhanyagolták.

Mi a miniszter ur programja a helyzet megváltoztatására?

Öt éves munkaprogramot terveztem. Nehéz sinekkel kell ellátni az uttesteket, hogy a nehéz mozdonyokat elbírják. Szaporítom a kettős vágányokat. A beszarabiai vonatok fokozatos normalizálása. A hidak megjavítására, talpják kicserélésére, állomások kibővítésére és még sok mindent ölel fel ez a program. Mindezeknek a munkáknak az elvégzésére három és fél milliárd leit kell fordítanunk, ami évi 700 millió lei minimális átlagot jelent. Tekintettel arra, hogy a CFR, nagy fontosságát minden tényező elismeri, remélem hogy a sürgős szükségletek fedezésére hamarosan mintegy 600-800 millió leit folyósítanak reszortom részére a sürgős szükségletek kielégítésére.

Végül még a CFR, militarizálásáról nyilatkozott a miniszter és azt mondta, hogy a militarizálás annak idején elkerülhetetlen volt és meghozta a várt előnyöket. Az állami vasutak militarizálását a kormány még bizonytalan ideig fenn fogja tartani.

Az erdélyi vasúti kocsipark visszaszállítása. Az „Argus” híradása nyomán a lapok egyrésze a napokban megírta, hogy az erdélyi kocsipark egy részét, amelyet fokozatosan levittek a királyságba s ezáltal megbénították Erdélyben a normális forgalmat, olyképen fogják visszaadni, hogy havonként 500 vasúti kocsit bocsátanak a kolozsvári üzemeltetés alá. Hosszu CFR, kerületi üzemeltető kijelentette, hogy minderről eddig hivatalos értesítést nem kapott.

Kereskedelmi élel Erec Jisraeleben. Erec Jisraele kormányának tárgyalásait folytatott az alexandriai Egyptian Bonded Warehouse Co. részvényirtásával egy áruháza és képviselést felállítására ügyében Hajfában. A tárgyalások kedvező eredménnyel végződtek. A társaság fiókot fog felállítani Erec Jisraeleben „Levant Bonded Warehouse” név alatt és az alapított alapszabályszerűleg kizárólag palesztinai lakosokkal jegyezteti le.

Megszüntették az üzérkedést ellenőrző bizottságot. A „Monitorul Oficial” január hatodik száma rendelkezést közöl, amely január elsejével megszünteti a spekuláció leküzdésére régebben felállított ellenőrzőbizottságot.

Csehszlovákia papírpénzforgalma. Prágából jelentik, hogy a pénzügyminisztérium közlése szerint Csehszlovákia papírpénzforgalma az 1921 év végén 12 milliárd 310 millió koronát tett ki.

Az osztrák-román kereskedelmi kamara vezetősége — mint Bécsből jelentik — a következőképpen alakult meg: elnök: Hänisch-Sieneck, alelnökök: B. N. Cantacuzino, a bécsi román követ és C. Isopescul Grecu, az ipari osztály vezetője: August Warchalowsky és dr. Richard Weisskirchner. A kamara címe: Wien, III. kerület Marxergasse 2.

Valutapiac:

Prága, jan. 11. Dinár 80-50, márka 3435—, leva 4135—, svájci frank 1183—, norvég kor. 954—, dán kor. 1218-50, svéd kor. 1535-50, török lira —, lira 264—, francia frank 510-50, font sterling 261—, dollár 61—, osztr. kor. 62—, holland for. 2268—, lengyel marka 182-50, magy. kor. 970—.

Berlin, jan. 11. Bukarest 141—, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 760—, London 749—, Newyork 176 75, Páris 1460—, Zürich 3430—, Madrid —, Bécs 620—, Prága 285—, Budapest 2840—.

Zürich, jan. 11. Berlin 285—, Amsterdam —, Newyork 516—, London 2180—, Páris 4250—, Milánó 2215—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 835—, Budapest 85—, Zágráb 180—, Bukarest —, Varsó 17—, Bécs 17—, osztr. kor. 9—.

Budapest, jan. 11. Lei 484—, Napoleon 2345—, font sterling —, leva —, dollár 611—, francia frank 50—, marka 364—, lira 2575—, osztr. kor. 937-50, rubel 49-50, szokol 995—, svájci frank —, dinár 797—, lengyel marka 20-50.

SZINHÁZ

HETI MŰSOR
Román Opera

Péntek: Madame Butterfly.

Magyar Színház

Péntek: Naplemente, (Ujdonság, 2-odszor. Rendes helyárrakkal. Elmaradt napibérlet pótlásaként: 77. szám A.)

Szombat d. u. 3-kor: Zsidónő. (Népszerű opera-előadás, olcsó helyárrakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Szombat este fél 8-kor: I. Jávai mese. [Ujdonság, először.] II. Molière. [Emlékezés, írta és előadja: Janovics Jenő dr.] III. Tartuffe. [Unnepi előadás Molière születésének 300-adik évfordulóján. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 80. szám D.]

Vasárnap d. u. 3-kor: Cseregyerekek [Operettujdonság, 16-odszor. Olcsó helyárrak.]

Vasárnap este fél 8-kor: Denevér. [Operettreprez, másodsor: Léva, Kolbay, Kabdebó, Bálint és Ruvinszkyval. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 81. szám A.]

Hétfő: Sárka csikó. [Unnepi előadás. Szentgyörgyi István tiszteletére. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 82. szám B.]

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Hétfő: Szentgyörgyi-ünnep. Kolozsvár egész közönsége örömmel és lelkesedéssel készült arra, hogy szerzetének és hódolatának kifejezést adhasson hétfőn este a legnagyobb magyar színész, Szentgyörgyi István előtt. A 81 éves nagy művészt t. i. a Greguss-jutalommal tüntették ki s ez a magyar színészeknek a Nobel-díja. Hétfőn este egyik legparádásabb szerepét, a Sárka csikó geleséri pusztabiróját fogja előadni Szentgyörgyi István s ezt az alkalmat használja fel a színház, hogy hódolatát kifejezhesse előtte. — A szombati Molière-nap. Kolozsvár művelt közönsége óriási érdeklődéssel várja a szombati estét, amelyet Molière emlékeztetének szentel a színház. Háromszázadik évfordulójára lesz Molière születésének s az egész kulturvilág fényrel és kegyelettel ünnepli ezt a napot. A magyar színház érdekes és gazdag műsort nyújt ezen az estén. Szép Ernő új, elragadó szépségű kis darabja, a Jávai mese premierje fogja bevezetni az estét, azután Janovics Jenő konferánssa után a Tartuffe kerül színre elsőrangú szereposztásban.

A mozgóképművészet. Apolló-mozgóban: Pénteken a Tánccsarnok látványos cigánydráma, főszerepben Erna Morena. Szombat, vasárnap nagy amerikai sláger, a Börzeditör. Izgalmas filmszínmű az amerikai pénzfejedelmek világából. Főszerepben az ünneplott Koeman. — Egyetem-mozgóban: Péntek, szombat, vasárnap Tolsztoj világhírű novellája mint filmdráma, Szegeusz atya. Szegeusz a fényes jövőjü gárdatiszt szerencsétlen házassága miatt kolostorba vonul. Szent életű, tisztelt szerzetes lesz, a szegények jótévedője. Egy asszony fogadást köt, hogy küzdi utolsó menedékről a papot. Elcsábítja Szegeuszt, ki önmagával meghasonulva, elhagyja a kolostort és előbb az országuttra, onnan pedig a Halál országába, Szibériába kerül mint fegyenc. — Uránia-mozgóban: Péntek, szombat, vasárnap végtelenül szenzációs, exotikus filmszínmű, A sárka diplomata. Egy kínai diplomata Európába kerül. Ott egy főúri hölgy mint ritkaságot udvarába vonja. Egy este bizalmas együttlésben meglepi a férj a megriadt párocskát. Nincs más tenni, a lelkesen anya fiatal lánykáját dobja oda áldozatul, azt mondja, ahhoz jött a sárka ember. Házasság reperálhatják csak a szegényt. A fiatal asszony eleinte idegenkedik férjétől, de mikor bosszuvágyó anyja tönkre akarja a diplomát tenni, segítségére siet és a különös pár egymásra talál.

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA kiadóvállalat r.-t.**

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

שיחון

Héber conversatio könyv 20 leterért kapható a

„Saf Ruth”-ban

Wesselényi M. és Szép-utca sarok.

Matematikust

3098-I

keres

a Franco-Romana ált. biztosító rt. Bucuresti
Calea Grivitei 67.

Utleveleket 48 óra alatt lattamoz. — Felvesz hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-I

Haas Lipót

Linoleumraktára átköltözött Str. Universitatea (Egyetem-utca) 1. szám alá.

2928-I

Nagy választék padló bevonáshoz szükséges linoleumban, szövetszőnyegeken, viaszos vászon, gumiárak, esőkabátok, zelluloidárak, torna- és sárcipők, reggeli papucskok, fésűk, játékszerek stb.

Nagymennyiségű lámpaárú, cseh táblatűveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaárú érkezett.

DEUTSCH R.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga (volt Zöldia-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Sándor Agoston utóda

uri divatáruháza Cluj, Strada Memorandului, (Volt Unió-utca 2. szám.) 2849

Állandó ujdonságok divatkülönlegességekben

Gutfried és Herskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad
Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importörjei. Állandó gyári lerakat Chemnitz költött-szövött árukban, ugymint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szvetterek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Egy jó karban levő gramofon és lemezeket megvételre keres Szalai Mór, Borszék. 3101-I

Antik művészet!
Egyiptomi szervíz 95, arab 100, római 110, perzsa 80, zsidó 95, aszír 50; eladó. Malom-ut 2. I. emelet.

Bádóg és zománczott edény legelőnyösebben valamint mindennemű bádógos és vízvezeték szerelő munkákat legelőnyösebben úgy helyben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu

Cluj, Calea Motilor (volt Monostori-u.) 143.

Szilágyi Eleonora R.-T.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőit és borait. 1269 Szesz nagyraktár.

Táblalveget minden méretben, lámpaárut, 1262

kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demljonokat raktárról azonnal szállítunk

Ausländer Testvérek

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9-54.
En-gros! En-detail!

KRISTÁLY

Fest, tisztít, TELEFON 500, 11-21.

Kássa A.

legelőcsőbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javitó műhely 1288
CLUJ-KOLOZSVÁR, Calea Victoriei 99. sz.

Előírtasos hitelesített űrmértékek

nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB

villanyerőre berendezett gyárában

legjutányosabban szerezhetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

GANZ

villamosság részvénysz. üzemvezetőse:

Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telef. 403 1280

Rottmann Károly és Tsai

1220 részvénytársaság

Timisiora IV. Strada Iancu Vecarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szesz-denaturáló telep. Szilvórium- és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

A Temesvári Gyapjuipar Rt.

kolozsvári fióküzletében: Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári áron kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetail!

1302 Harisnyaaárak engros!

Szőrme bundákban és különféle

szőrmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk

S. Eisenstädter & Co. 1297

szücs, szőrmeáruhaza Cal. Vict. (v. Kossuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

Citrom, narancs

(téli csomagolásban)

mazsola, mandula, mogoró, füge, szardella, gyűrű, (ringli) érkezett

1191

Léb Fivérekhez

Cluj-Kolozsvár. Telefon 4-71.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékáru-beváltás.

1273

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

Paplan, matrác, ágynemű készen és rendelésre legelőcsőbban 1213

Stern-nél Cluj,

Bocskai-utca 9. szám alatt szerezhetők be

Fierarie **„BARZEL“** vasüzlet

CLUJ-KOLOZSVAR.

Piata Mihalu Viteazul 13. ♦ Telefon 10-49.

FRIEDMANN ÉS SCHÖN

fűszer-, gyarmat-, festék és rövidáru nagykereskedése
Satmare—Szatmár.

Állandó nagy raktár:

REICHHOLD, FLÜGGER és BOECKING-

féle lakkokban

„SCHMOLL“, „REVOLVER“, „SOLO“

cipőkrémek főlerakata, a

„HERKULES“

ruhafesték főlerakata.

Csak viszonteladókat szolgálunk ki.

Drogárak nagyban!

Drogárak nagyban!

Jól és olcsón vásárolni csak a 1303

Feiner Testvérek engros és endetail áruraktárában lehet Cluj, Calea Regele Ferd. (Wesselényi-u.)

Alkalmazást

nyer azonal belépésre vagy január 15-ikére székálló segéd, ki nuár önállóan működött koser mézáros üzletben és egy hentes segéd ki szintén önállóan működött koser szalámi gyárban. Csak elsőrendű segéd jelentkeztek. Fizetés nem fog akadályt gördíteni. Cim משה חסרנאק, szalámi és hentesárugyár Rt. Cluj, malom-u. 8. 3019-I

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb 744 napiárban vásárol

Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj

Parfumerie

László & Comp.

Cluj, Piata Unirei 12.

Telefonszám: 178.

Manicure és parfume casetták, francia, angol parfüm és kozmetikai különlegességek

Engros és endetail

1211